

Utredning på Vinön

Vinön, Lännäs socken, Örebro kommun, Närke
Nina Balknäs

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB

Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro

Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

*Översiktskarta över Örebro län med platsen för
utredningen markerad i rött.*

© 2022 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2021:57

Författare	Nina Balknäs
Kvalitetsgranskning	Leif Karlenby
Grafisk form	Nina Balknäs
Omslagsfoto	Nyfikna kor övervakar schaktningen. Foto från sydöst.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgängliga på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: R50223371_200001

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2021:57

ARKEOLOGISK UTREDNING

Utredning på Vinön

Vinön, Lännäs socken, Örebro kommun, Närke

Nina Balknäs

Lst dnr 431-7630-2020

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Län	Örebro
Kommun	Örebro
Landskap	Närke
Socken	Lännäs
Fastighet	flera
Fornlämningsnummer	L2021:8997
Lämningstyp	Härd
Datering	Järnålder, nyare tid

Typ av undersökning	Arkeologisk utredning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2021-08-23
Länsstyrelsens diarienummer	431-7630-2020
Uppdragsnummer i Fornreg	202101200
Arkeologgruppens projektnummer	P21046

Projektledare	Nina Balknäs
Fältpersonal	Nina Balknäs, Leif Karlenby

Undersökningstid	september 2021
Undersökt yta	445 m ²
Inmätningsteknik	RTK-GPS
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

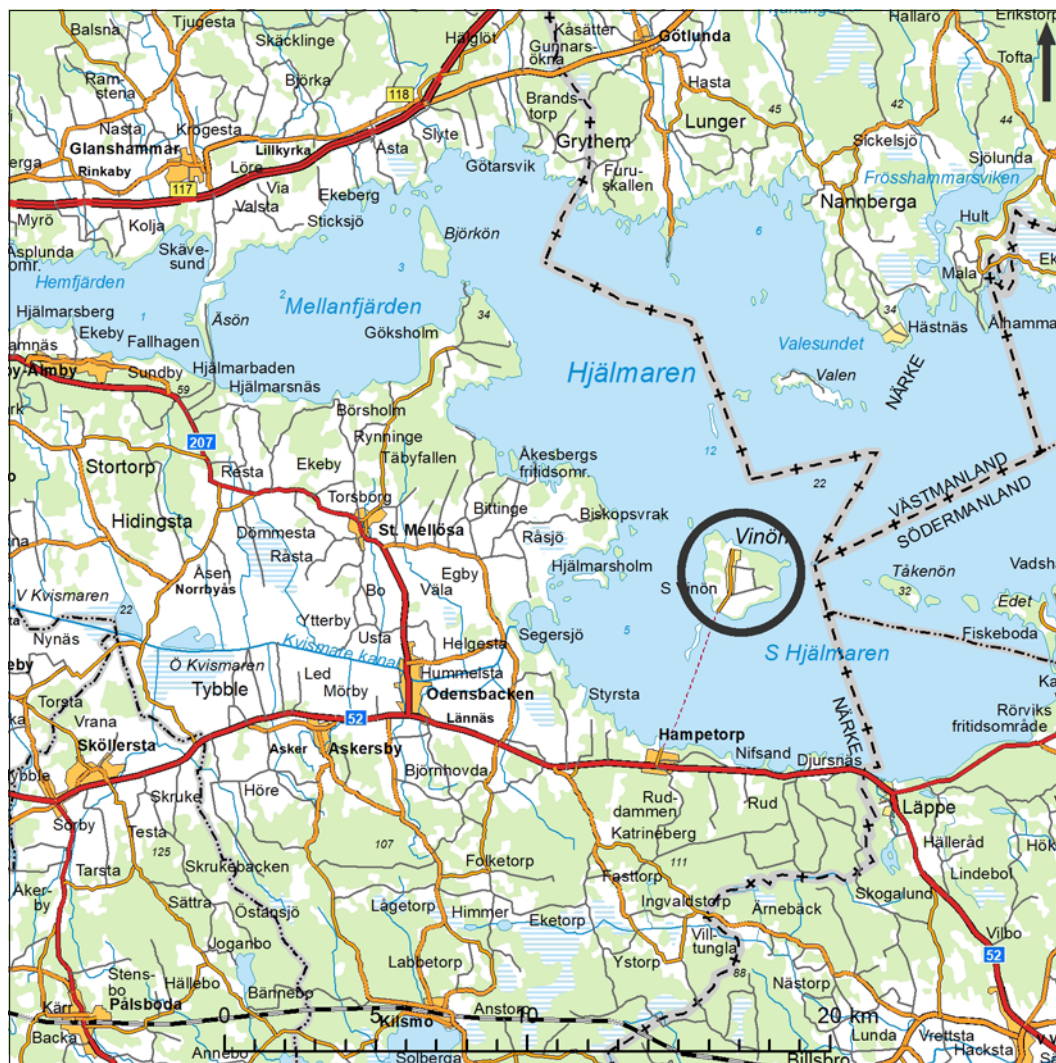
Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd tillvaratogs.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö	7
Syfte och målgrupper	8
Metod och genomförande	8
Resultat	8
Östra sträckan	10
Västra sträckan	12
Tolkning	14
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	18
Referenser	20
Bilagor	21
<i>Bilaga 1. Schakttabell</i>	<i>21</i>
<i>Bilaga 2. Anläggningstabel</i>	<i>24</i>
<i>Bilaga 3. Vedartsanalys</i>	<i>25</i>
<i>Bilaga 4. ¹⁴C-analys</i>	<i>26</i>

Figur 1. Översiktskarta där Vinön är markerad inom svart cirkel. Skala 1:250 000.

SAMMANFATTNING

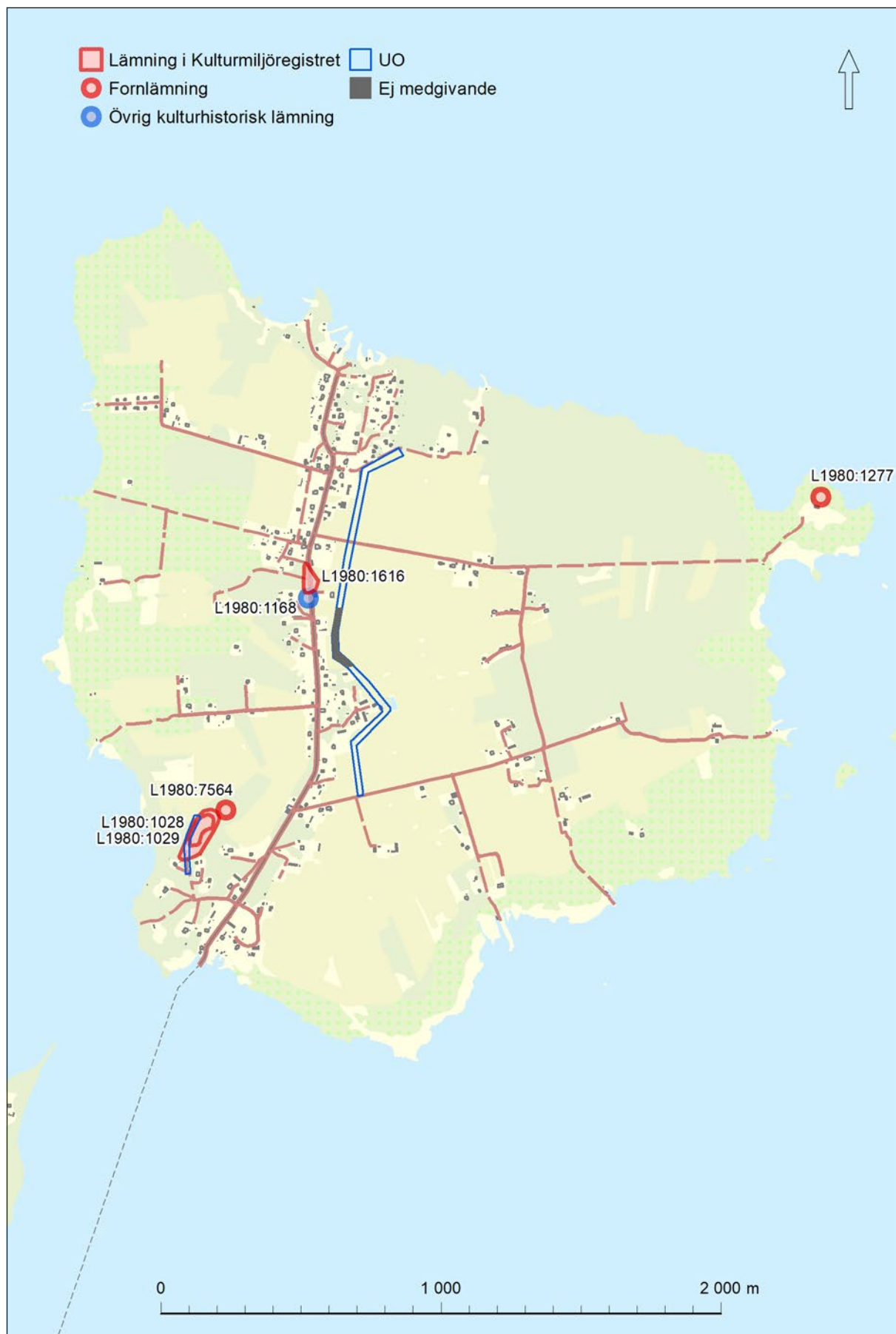
Arkeologgruppen har i september 2021 genomfört en arkeologisk utredning på Vinön, Örebro kommun, Närke. Utredningen skedde på uppdrag av Länsstyrelsen i Örebro och var ett led i planeringen av anläggande av vatten- och avloppsledningar på ön.

Länsstyrelsen bedömde att det kunde finnas fornlämning under mark utmed två delsträckor. En längre sträcka på 1,5 kilometer löpte i nord-sydlig riktning utmed den östra sidan av en moränås. Den andra sträckan var cirka 250 meter lång och löpte i en mindre väg utmed ett gravfält.

Ett flertal anläggningar mättes in, men endast en härd daterad till 500-talet e.Kr. kan med säkerhet sägas utgöra fornlämning. Övriga lämningar var hårt åtgångna av plöjning och kopplas till odlingsrelaterad verksamhet, sannolikt i historisk tid.

INLEDNING

Arkeologgruppen har i september 2021 genomfört en arkeologisk utredning på Vinön, Örebro kommun, Närke. Utredningen skedde på uppdrag av Länsstyrelsen i Örebro (dnr 431-7630-2020), som också bar kostnaderna.

Figur 2. Karta över Vinön med lämningar registrerade i Kulturmiljöregistret. Undersökningsområdena är markerade i blått. Skala 1:20 000.

BAKGRUND OCH KULTURMILJÖ

Figur 3. Geometrisk avmätning över Vinön från år 1692 (S6:179-80). I kartan ses de två bytomterna (A och G) och den markanta Götlundaåsen.

Vinön ligger centralt i Hjälmararen och har en storlek på cirka 4,5 kvadratkilometer. Runt 75 personer är i dagsläget bofasta på ön. Traditionellt har försörjningen utgått från fiske och jordbruk, men på senare tid även turism.

Vinön bildades under neolitisk tid. Stenyxor har tidigare påträffats i åkermarken öster om den väg som löper utmed åsen (Edlund 2008 med ref. till Blom 1965). Ett lösfynd av en stenmejsel finns i Historiska museets samlingar (SHM 9240). Resterande fyndposter i SHM är ben från undersökningar av gravar (SHM 21899, SHM 35811).

Två gravfält finns på ön, ett i norr och ett i söder – båda i anslutning till var sin historisk by (Södra byn och Norra byn). Dessutom finns en ensamliggande grav på den nordöstra udden (L1980:1277). Gravarna uppvisar stor variation i gravformer och dateras huvudsakligen till järnålder. En grav har undersökts och daterats med ^{14}C till vendeltid (Edlund 2008). Norr om det södra gravfältet (L1980:1622) finns en varggrop (L1980:7564) och söder om det norra gravfältet (L1980:1616) finns en plats med tradition (L1980:1168). På det senare gravfältet finns även en husgrund.

Äldsta skriftliga belägg för Vinön är från 1000-talet och finns på en runsten i Stora Mellösa (Nä 15) (Jansson 1975). Under 1300-talet visar medeltida diplom att Vinön ägdes av Julita kloster och senare delvis även av biskop Tord i Strängnäs. Efter reformationen ägdes ön fortsatt av adeln. Först på 1790-talet friköptes ön av öborna (Edlund 2008 med ref. till Blom 1965).

Tvårs över Vinön sträcker sig Götlundaåsen i nord-sydlig riktning. Åsen ligger 30–35 meter över havet och består av isälvssediment med svaltgrus på sidorna. Öster om åsen ligger åkermark cirka 25–30 meter över havet. Marken består där av sandig morän. En sänka kallad "graven" ligger i östra delen av åkermarken. Övriga delar av ön består av delvis uppbruten skogsmark (SGU).

SYFTE OCH MÅLGRUPPER

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ta reda på om fornlämningar berörs av det planerade arbetsföretaget. Utredningen skulle preliminärt avgränsa nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet.

Resultaten från utredningen ska kunna användas vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra ett fullgott underlag inför eventuella kommande arkeologiska åtgärder. Resultaten ska också kunna användas som underlag i företagarens planering. Utredningens målgrupper är främst Länsstyrelsen och Vinöns kultur- och hembygdsförening.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

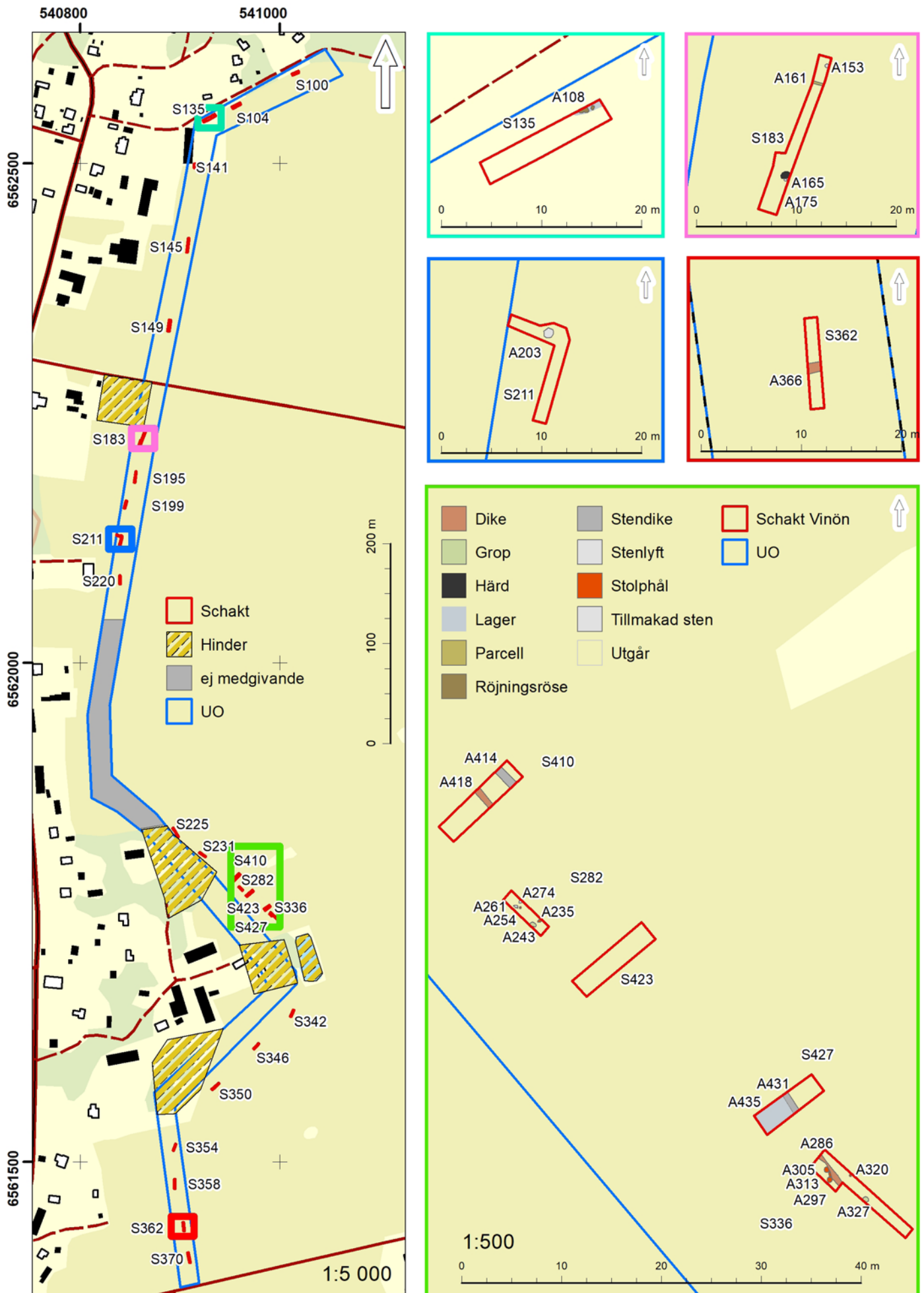
Sammanlagt 33 schakt med en total yta på 445 kvadratmeter har utretts utmed de sträckor som fanns angivna i förfrågningsunderlaget. Inom två områden har schakt förlagts öster om den angivna sträckningen. Det beror på att det fanns hinder i form av bland annat infiltration och vindkraftverk inom den angivna ytan.

Schaktning skedde med en bandgrävare. Grävning skedde skiktvis ned till undergrund. Påträffade anläggningar dokumenterades på kontextblanketter. Enstaka anläggningar undersöktes genom handgrävning.

Schakt, anläggningar och prover mättes in med RTK-GPS. Fotografier togs med mobilkamera och drönare.

RESULTAT

Sammanlagt 22 anläggningar har mätts in, alla utmed den östra ledningssträckan. De utgörs av lämningar så som botten av röjningsröse, diken, äldre matjordslager och enstaka stolphål och gropar. Gropar efter stenlyft fanns i stor mängd. Några av dem mättes in som stolphål, men har i efterhand omtolkats som stenlyft. Ett fåtal gropar från borttagen, sprängd sten som fyllts igen med mindre stenar påträffades likaså; endast en av dem mättes in. Alla lämningar var hårt åtgångna av plöjning. De kopplas också till odlingsrelaterad verksamhet, sannolikt i historisk tid. Endast en anläggning, en härd (A165), utgör fornlämning.

Figur 4. Schakt- och anläggningsplaner över den östra sträckan. Skala 1:5 000 och 1:500.

Östra sträckan

I den norra delen av det östra utredningsområdet, i schakt S135, fanns botten av ett odlingsröse (A108). Stenarna i röset var 0,1-0,5 meter stora och låg i äldre, gråbrun matjord. Röset ses inom den turkos ramen i figur 4.

Närmre 300 meter söderut fanns lämningar inom schakt S183 (se rosa ram i figur 4). A153 var en 0,35 meter stor grop från ett stenlyft. Anläggningen var endast 0,07 meter djup och störd av bioturbation varför det inte går att utsluta att det rör sig om botten av ett stolphål. Ytterligare ett förmodat stenlyft (A175) fanns i den södra delen av schaktet. A175 var skuret av en härdgrop (A165). Härdgropen var oval, 1,1×0,7 meter stor och 0,12 meter djup. Fyllningen bestod av mörkt gråbrun sand med inslag av kolfnyk och enstaka 0,05 meter stora skörbrända stenar. Kol från härdgropen skickades för vedartsanalys och ¹⁴C-analys. Veden kom från ungbjörk och daterades till 437–636 e. Kr. med 2σ (se bilaga 3 och 4). I schaktet fanns även ett 0,2 meter brett, grunt dike (A161) som löpte i öst-västlig riktning. Det utgör sannolikt ett parcelldike från äldre odling. I schakt S211 fanns en grop med rester av bortsprängd sten fylld med 0,1-0,2 meter stora stenar (A203). Även A203 är spår av äldre tiders odling (se blå ram i figur 4). Söder om A203 fanns fastigheter som inte givit medgivande till den planerade ledningsdragningen. Det innebär att vi inte kunde dra några schakt utmed en cirka 200 meter lång sträcka. Söder därom löpte utredningsområdet över en utstickande del av åsen med en större, plan yta som sluttade svagt ned mot den så kallade "graven" i öster. Där grävdes först schakten S282 och S336. Båda schakten innehöll anläggningar (se ljusgrön ram i figur 4).

Figur 5. Härden A165 i schakt S135 syns i förgrunden. Där bakom undersöker Leif Karlenby diket A161.

I S282 fanns ett stolphål (A235). Det var 0,35 meter stort och 0,16 meter djupt. Fyllningen bestod av silt med inslag av grus och en sten. Det fanns även ett litet inslag av kol. En 0,7×0,45 meter stor grop (A243) innehöll ett liknande material som stolphålet. Ytterligare tre anläggningar mättes in (A254, A261 och A274). De var 0,25–0,45 meter stora, men grunda. Anläggningarna var fyllda med grå sand och tolkas som äldre stenlyft.

I schakt S336 fanns fyra stolphål (A297, A305, A313 och A320), en grop (A327) och ett dike (A286). Tre av stolphålen var 0,5 meter stora och fyllda med brungrå, något matjordig sand. Det fjärde stolphålet (A320) var 0,2 meter i diameter med grå sandig fyllning.

Figur 6. Drönarfoto över den norra delen av det östra utredningsområdet. Platsen för de olika lämningarna är utskrivna på respektive plats. Foto från söder. Spridningstillstånd LM2022/001088.

Figur 7. Drönarfoto över sydöstra Vinön. Platsen för odlingslämningarna är utskriven liksom den sank "Graven". Foto från söder. Spridningstillstånd LM2022/001088.

Gropen A327 var 0,6 meter i diameter, även den fylld med grå sand. Diket A286 löpte parallellt med, men skar stolphålen A305 och A313. Diket var 0,35 meter brett och fyllt med gråmelerad silt med rostinslag.

För att säkerställa att det inte rörde sig om förhistoriska boplatslämningar grävdes schakten S410, S423 och S427 mellan de tidigare schakten. Där framkom fler diken i samma riktning som det första. A418 i S410 likande A286 i S335 och utgör sannolikt en fortsättning av densamma. A414 och A431 var 0,75

meter breda och stenfyllda. Troligen rör det sig om ett och samma dike. Totalt fanns alltså två diken inom schakten – ett smalt fyllt med silt och ett brett fyllt med sten. I schakt S427 noterades även ett 0,03 meter tunt lager grå silt med inslag av kol vilket tolkades som ett äldre matjordslager. Ett skaft till en krit-pipa hittades i matjorden. Fyndet togs inte tillvara.

Längst i söder av det östra utredningsområdet fanns ett åkerdike (A366) i schakt S362 (se röd ram i figur4).

Västra sträckan

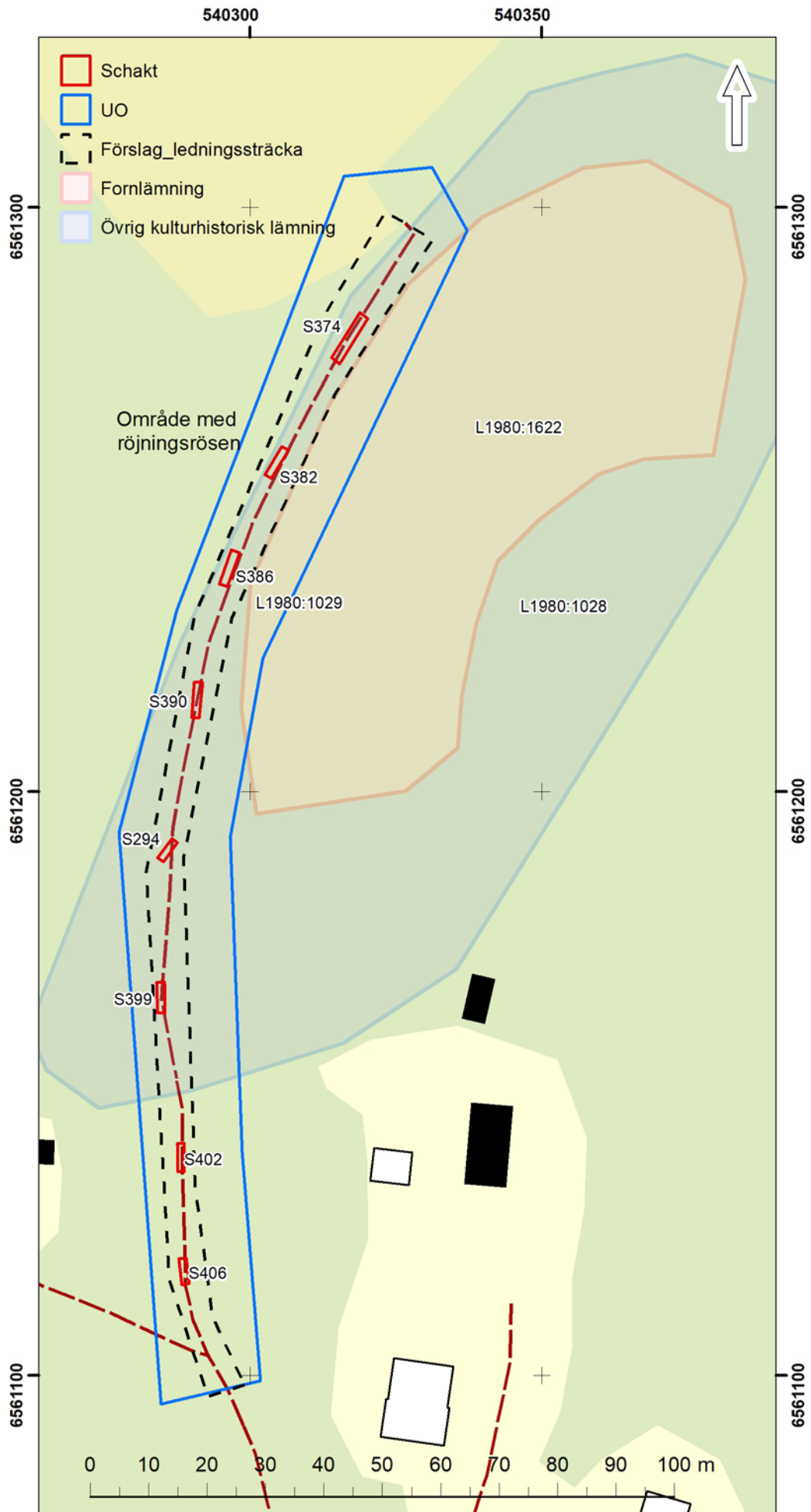
I det västra utredningsområdet grävdes åtta schakt i en gräsbevuxen grusväg. I de fyra schakten i norr syntes hjulspår i äldre matjord, direkt under grästorven. I övrigt fanns inga spår av mänsklig aktivitet inom utredningsområdet.

Figur 8. Ytrensning av stolphålet A297. Foto från nordöst.

Figur 9. Leif dokumenterar schakt S374, längst i norr utmed den västra utredningssträckan. Foto taget från öster.

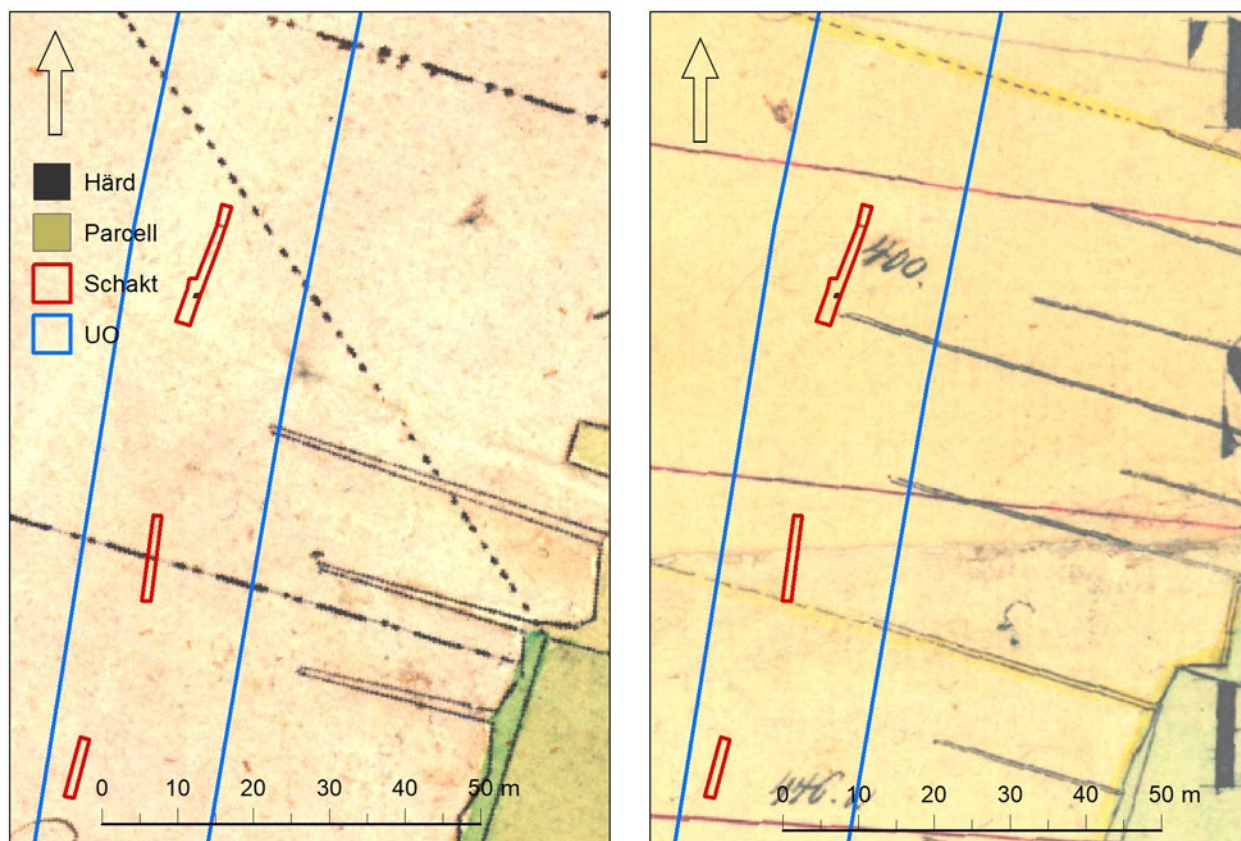
Figur 10. Schaktplan över västra sträckan. Skala 1:1 000.

TOLKNING

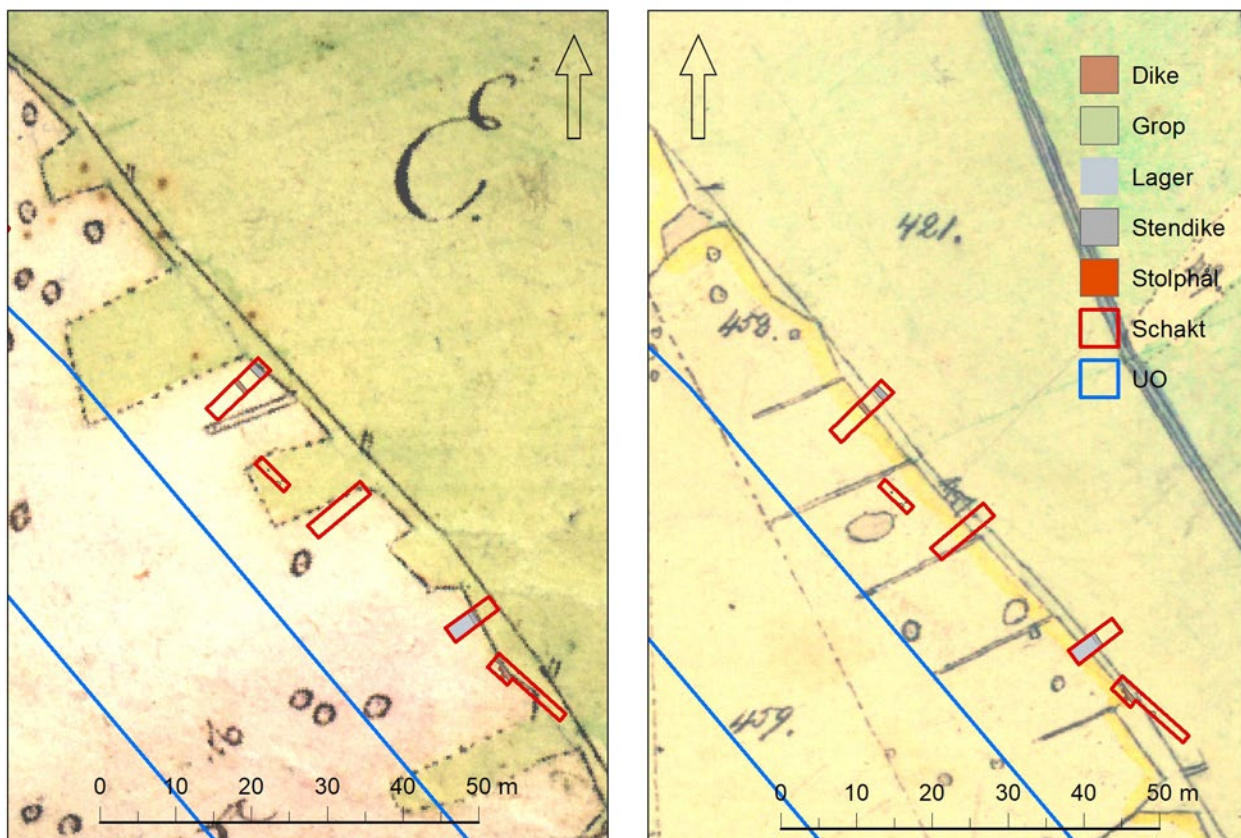
De boende på Vinön kallade sig "stenrika". Schaktningen visade också på stenig mark, men vanligare än sten var gropar efter borttagen sten. Det framstod tydligt att jordbruksmarken på ön blivit flitigt brukad under lång tid. Nästan alla lämningar som påträffades kunde relateras till odling i historisk tid. Exempelvis ses i figur 12 att schakten med stolphål och diken (S410, S282, S423, S427, S336) blivit placerade utmed en äldre gräns mellan odlingsmark i väster och bete/vall i graven i öster.

Även utmed den västra utredningssträckan syntes spår av äldre tiders odling då odlingsrösen noterades väster om grusvägen (se figur 14). Med tanke på att gravfältet L1980:1622 ligger direkt öster om vägen så finns skäl att vara uppmärksam även vid framtida markarbeten väster om vägen då gravar kan finnas i botten av odlingsrösen.

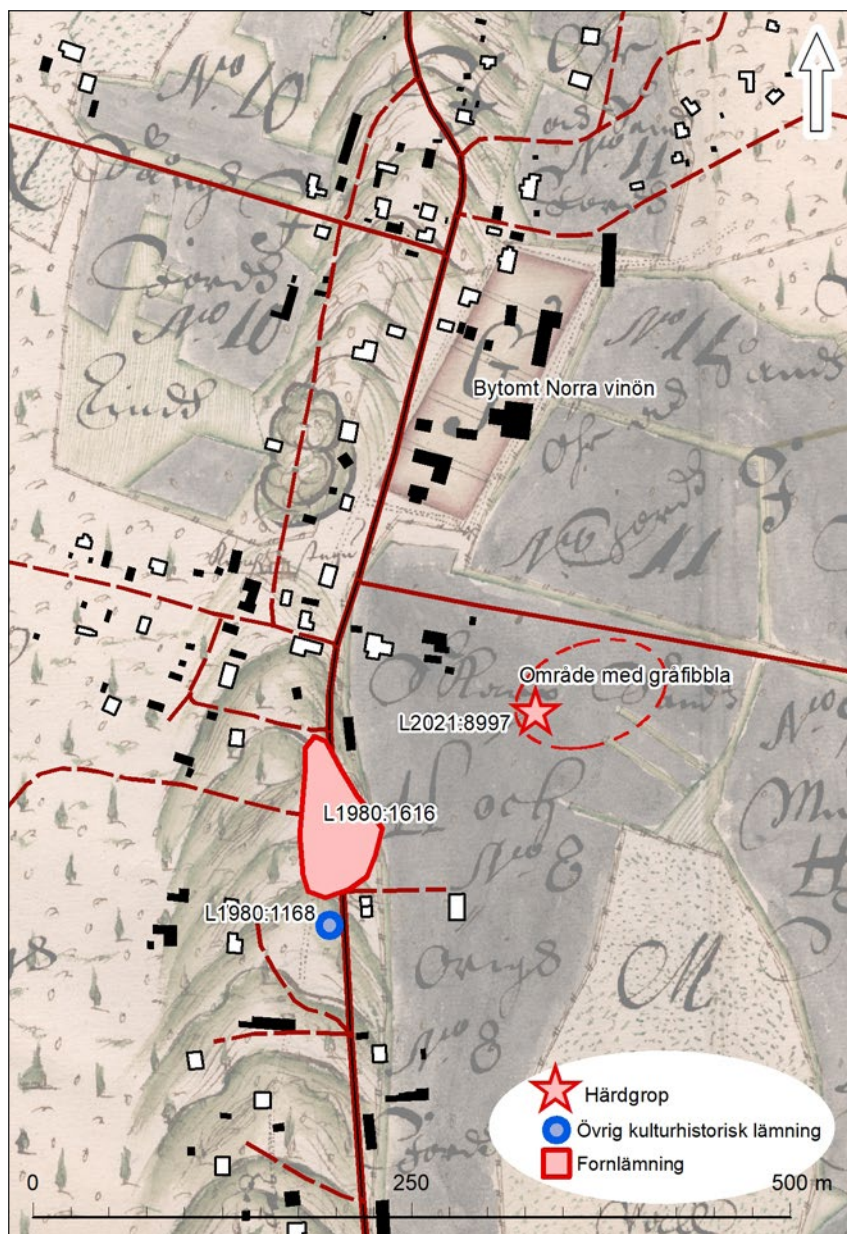
Härden A165 var i bruk någon gång i skarven mellan äldre och yngre järnålder. Tidigare har en vendeltida grav undersökts på det närliggande gravfältet L1980:1616. I trädan nordväst om härdgropen noterades en yta med fläckvis förekomst av gråfibbla. Växten indikerar att marken har höga fosfatvärden. Det kan röra sig om spår från äldre mänsklig aktivitet, men det kan också vara ett resultat av den närliggande infiltrationsbädden som ligger något högre i terrängen.

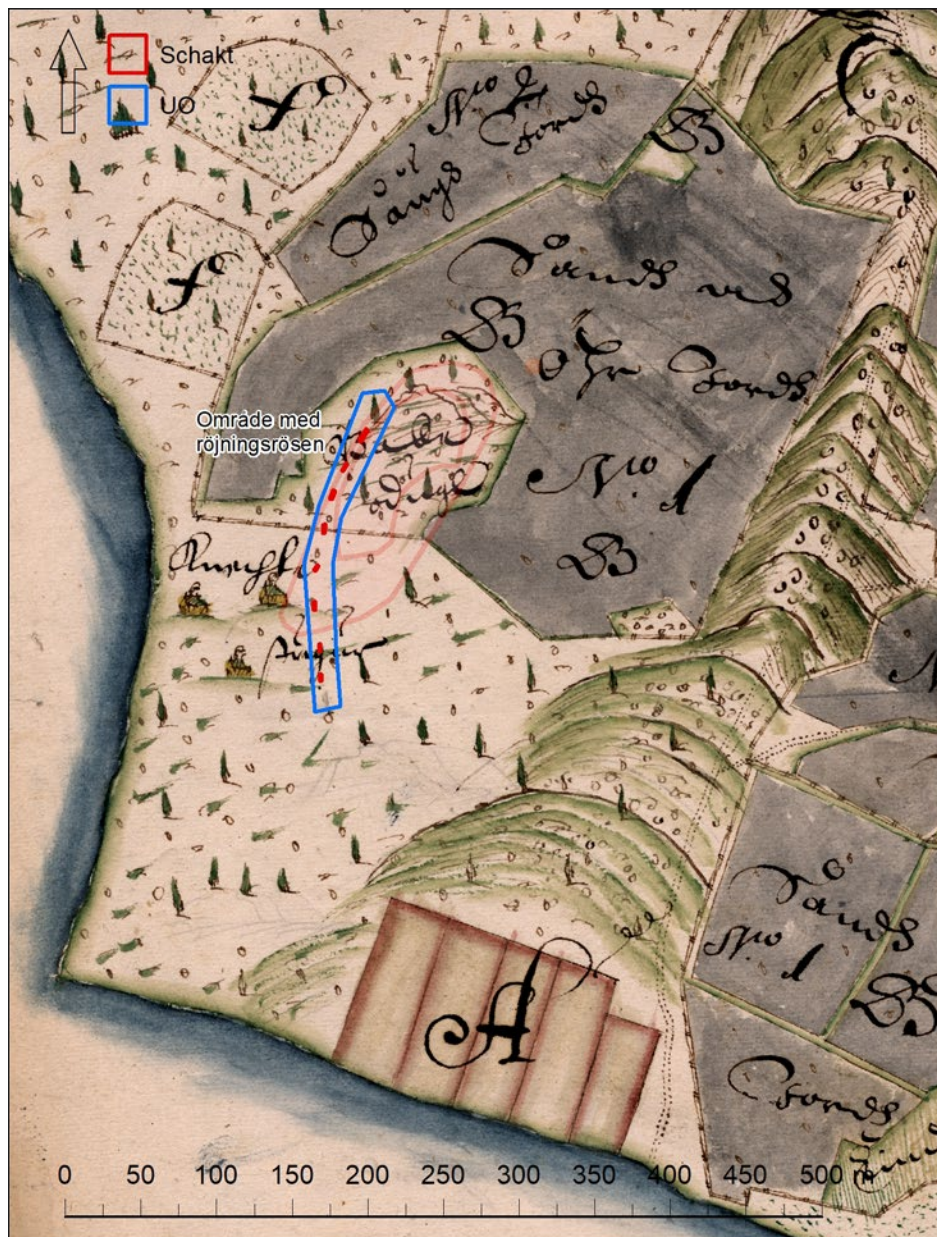
Figur 11. Plan över området runt härden A165 med schakt och anläggningar över rektifierade historiska kartor. Till vänster storskifteskartan från år 1801 (18-läs-39), till höger laga skifteskarta från år 1876 (18-läs-120). Skala 1:1 000.

Figur 12. Plan över området med de odlingsrelaterade lämningarna. Schakt och anläggningar är lagda över rektifierade historiska kartor. Till vänster storskifteskartan från år 1801 (18-läs-39), till höger laga skifteskarta från år 1876 (18-läs-120). Skala 1:1 000.

Figur 13. Plan över härdgropen A165 registrerad som L2021:8997. Notera närheten till gravfältet i sydväst och bytomten i nordväst. Skala 1:5 000.

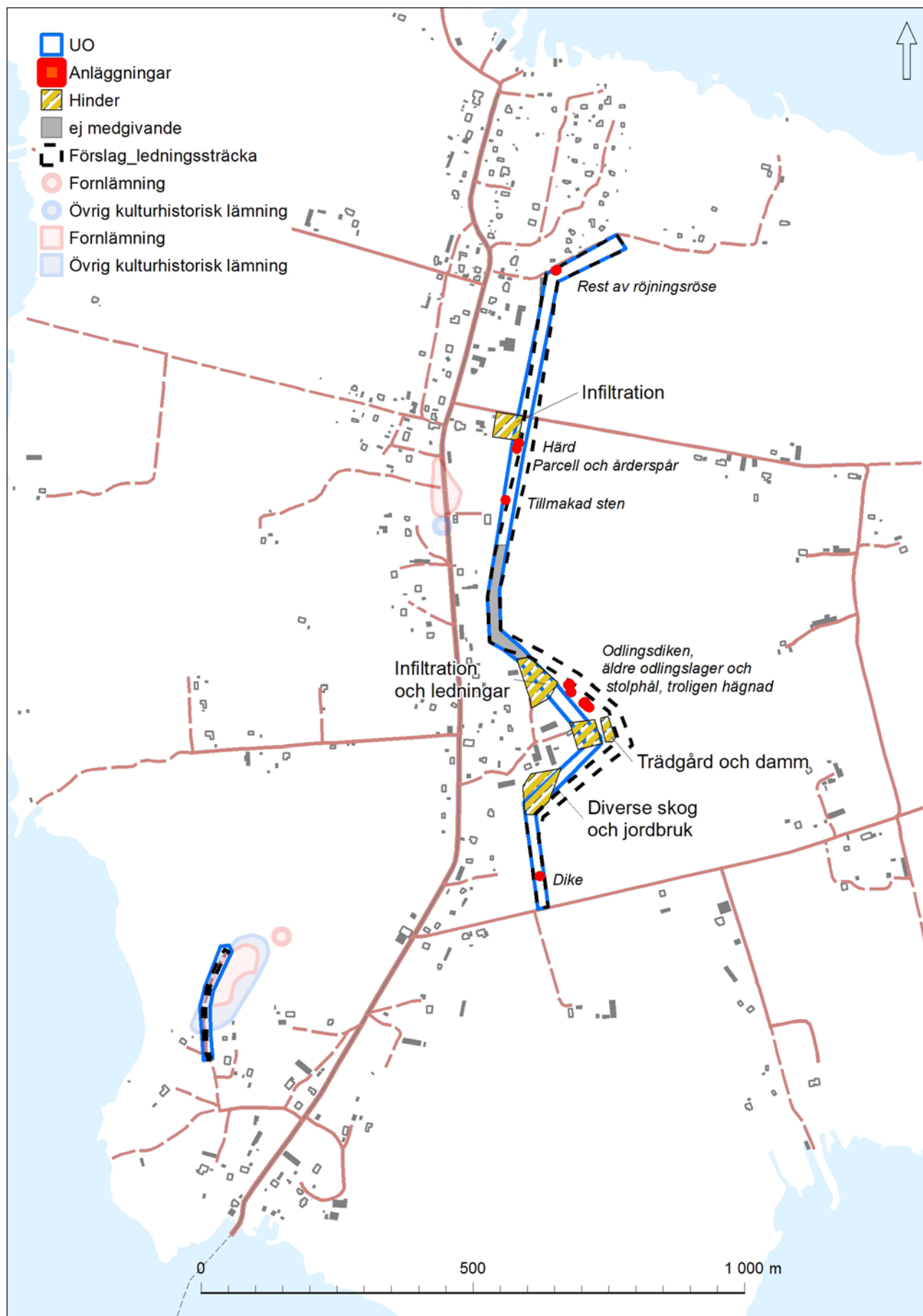

Figur 14. Schakten i det västra utredningsområdet lagt på en rektifiering av kartan från år 1692 (S6:179-80). Odlingssytor kringgårdar gravfältet i väster och norr (se även figur 9). Skala 1:5 000.

UTVÄRDERING AV RESULTATEN I FÖRHÅLLANDE TILL UNDERSÖKNINGSPLANEN

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ta reda på om fornlämningar skulle beröras av planerat arbetsföretag. Om lämningar påträffades skulle de preliminärt avgränsas inom utredningsområdet. Inom en yta påträffades lämningar som preliminärt ansågs kunna utgöra hårt åtgångna rester av förhistorisk bebyggelse. Då fler schakt togs upp blev det klart att det istället var spår av hägnader från odling i historisk tid. Endast en ensamliggande grophärd kvarstod efter fältarbetsfasen. Den har registrerats i Kulturmiljöregistret som härd L2021:8997.

Den planerade ledningssträckan visade sig i fält vara dragen genom områden som inte var lämpliga för schaktning. Schakten kom därför att läggas utmed en närliggande, bättre fungerande sträckning. För att undvika fysiska hinder och fornlämning rekommenderar Arkeologgruppen den sträckning som presenteras i figur 15.

Figur 15. Förslag på förändrad sträckning av planerad vattenledning. Skala 1:10 000.

REFERENSER

Tryckta källor

Edlund, M. 2008. *Vinön. Järnåldersgravar på en ö i Hjälmaren*. Närke, Lännäs socken, Vinön, gravfält RAÄ 27. Särskild arkeologisk undersökning. UV Bergslagen rapport 2008:5.

Jansson, S. B. F. 1975. *Närkes runinskrifter*. Uppsala.

Kartor och arkivmaterial

HISTORISKA LANTMÄTERIAKTER

1692 Geometrisk avmätning Vinön södra nr 1-5 S6:179-80

1801 Storskifte Norra Vinön 18-läs-39

1809 Storskifte Södra Vinön 18-läs-40

1876 Laga skifte Norra Vinön 18-läs-120

1881 Laga skifte Södra Vinön 18-läs-130

BILAGOR

Bilaga 1. Schakttabell

Snr	Längd/m	Djup/m	Area/m ²	Beskrivning	Anläggningar
Östra sträckan					
100	9	0,35	15,3	Sandig matjord Ljusgul sandig morän med sten <0,5 m st.	-
104	9	0,3	22	Sandig matjord Sand med stenar <0,2 m st. Ett par flammiga fläckar (stenlyft) med mörkfärgad sand/ matjord	-
135	14	<0,5	32,7	Sandig matjord Sand	A108
141	4	0,3	9,9	Sandig matjord Sand	-
145	15	0,4	18,6	Sandig matjord Sand med enstaka stenar	-
149	12	<0,4	26,5	Sandig matjord Sand med enstaka stenar 0,1-0,2 m st.	-
183	18	0,3	24,6	Sandig matjord Sand med årderspår i Ö-V På ytan växer gråfibbla vilket indikerar höga fosfater.	A153, A161, A163, A175
195	12	0,3	13,4	Sandig matjord Sand med årderspår i Ö-V	-
199	12	0,4	10,6	Sandig matjord Sand	-
211	7	<0,4	19,9	Sandig matjord Sandig silt	A203
220	9	0,3	10,6	Matjord Grusig morän	-
225	12	0,2	12,5	Grästorv Tunt skikt matjord Morän övergående i sand	-
231	8	<0,3	9	Grästorv Tunt skikt matjord Morän övergående i sand	-
282	5	<0,3	6,4	Matjord Finsand Fynd av kritpipa i matjorden, ej tillvaratagen.	A235, A243, A254, A261, A274
336	15	0,3	18,3	Grästorv Matjord Siltig sand	A286, A297, A305, A313, A320, A327

Snr	Längd/m	Djup/m	Area/m ²	Beskrivning	Anläggningar
342	7	0,2	8,9	Grästorv Matjord Silt	-
346	7		8,8	Grästorv Matjord Silt I schaktbotten spår av borttagen sten	-
350	10	0,4	11,6	Grästorv Matjord Grus	-
354	7	0,2	8,7	Grästorv Matjord Sandig morän	-
358	10	<0,3	12	Grästorv Matjord Grusig morän	-
362	10	0,3	12,1	Grästorv Matjord Sand	A366
370	11	<0,4	13,1	Grästorv Matjord Sand med stenar 0,1-0,3 m st.	-
Västra sträckan					
374	9	<0,3	15,6	Grästorv Äldre, sotig (?) sandig matjord med hjulspår Sand med inslag av sten	-
382	6	0,3	7,3	Grästorv Äldre, sotig (?) sandig matjord med hjulspår Sand med inslag av sten, plogspår i SSV- NNO	-
386	6	0,3	9,3	Grästorv Äldre, sotig(?) sandig matjord med hjulspår Sand, grus	-
390	6	0,3	8,3	Grästorv Äldre, sotig(?) sandig matjord med hjulspår Sand, grus	-
394	4,5	0,2	5	Grästorv Sand, grus	-
399	6	0,1	6,9	Grästorv Sand, grus, spår av rotbrand	-

Snr	Längd/m	Djup/m	Area/m ²	Beskrivning	Anläggningar
402	5	0,1	5,7	Grästorv Sand, grus	-
406	5	0,1	5,5	Grästorv Sand, grus	-
Östra sträckan					
410	10	0,3	20,9	Grästorv Matjord Silt med enstaka småsten	A414, A418
423	9	0,3	19,6	Grästorv Matjord Silt med enstaka småsten	-
427	7,5	0,3	15,6	Grästorv Matjord Silt med enstaka småsten	A431, A435
SA 445 m2					

Östra sidan 25 schakt

Västra sidan 8 schakt

Totalt 33 schakt

Bilaga 2. Anläggningstabell

Anr	Typ	Mått/m	Djup/m	Beskrivning	Schakt
108	Röjningsröse			Rest av röjningsröse. Stenar 0,1-0,5 m st. i äldre gråbrun matjord.	S135
153	Stenlyft	0,35 m i diam.	0,07	Ev. stolphålsbotten. Fyllning av melerad gul/brungrå sand, bioturbation.	S183
161	Dike	Br. 0,2	0,05	Parcelldike? Ojämn botten, brun sand.	S183
165	Härdgrop	1,1x0,77	0,12	Gråbrunsvart sand med inslag av kolfnyk och enstaka skörbränd sten 0,05 m st.	S183
175	Stenlyft	0,35x0,25	0,05	Ev. grop/nedgrävning. Skuren av A165. Grå sand.	S183
203	Tillmakad sten	0,9x0,8	-	Grop med rester av bortsprängd sten fylld med 0,1-0,2 m st. stenar	S211
235	Stolphål	0,35x0,3	0,16	Silt med inslag av grus, en sten i V. Litet inslag av kol. Skålad profil.	S282
243	Grop	0,7x0,45	0,18	Silt med inslag av grus. Litet inslag av kol. Skålad profil.	S282
254	Stenlyft	0,25x0,16	0,09	Ev. stolphålsbotten. Rektangulär, fylld med grå sand.	S282
261	Stenlyft	0,45x0,3	0,03	Grå sand.	S282
274	Stenlyft	0,35 m i diam.	0,03	Ev. stolphålsbotten. Grå sand, plan botten.	S282
286	Dike	Br. 0,35	0,06	Gråmelerad silt med rostinslag. Mjukt skålad profil. Skär A305, A313.	S336
297	Stolphål	0,5 m i diam.	-	Brungrå, något matjordig sand.	S336
305	Stolphål	0,5 m i diam.	0,08	Brungrå, något matjordig sand. Mjukt skålad profil. Skuren av A286.	S336
313	Stolphål	0,5x0,2	-	Brungrå, något matjordig sand. Skuren av A286.	S336
320	Stolphål	0,2 m i diam.	-	Flammig, grå sand.	S336
327	Grop	0,6 m i diam.	0,05	Grå sand, 3 småstenar i fyllningen, flack botten.	S336
366	Dike	Br. 1,0	-	Åkerdike.	S362
414	Dike	Br. 0,75	-	Stendike.	S410
418	Dike	Br. 0,55	-	Grå silt med rostfärgad och ljusgul silt i mitten, liknar A286.	S410
431	Dike	Br. 0,75	-	Stendike, forts. på A414	S427
435	Lager	3,5x2,2	0,03	Äldre odlingslager, grå silt med inslag av kol.	S427

SA 22 anläggningar

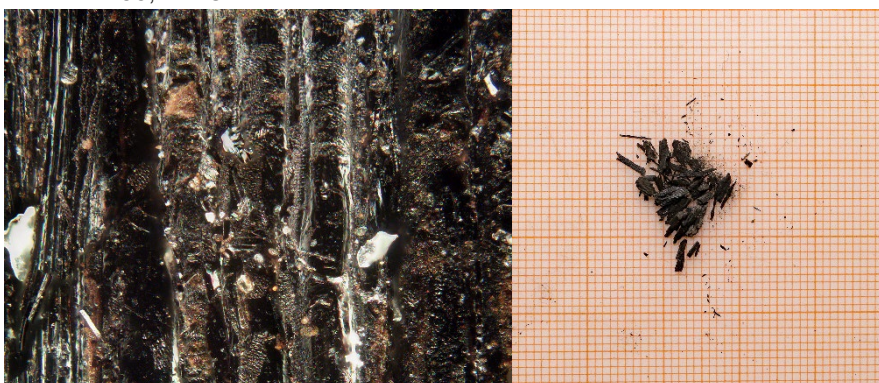
Bilaga 3. Vedartsanalys

Projektnr 2483

Närke, Örebro kommun, Lännäs socken, Vinön

HÄRD. A165, PK182

Provet utgjordes av siltig sand med finfördelat träkol. Efter flottering tillvaratogs ett femtiotal små fragment av ung björk.

Vikt (g)	Analyserad vikt (g)	Fragment	Analyserat antal	Björk
0,1	0,1	Över 50	20	20

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Nina Balknäs
Arkeologgruppen i Örebro AB
Radiatorvägen 11
702 27 ÖREBRO

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Vinön, Örebro, Närke. (p 4007)

Förbehandling av träkol:

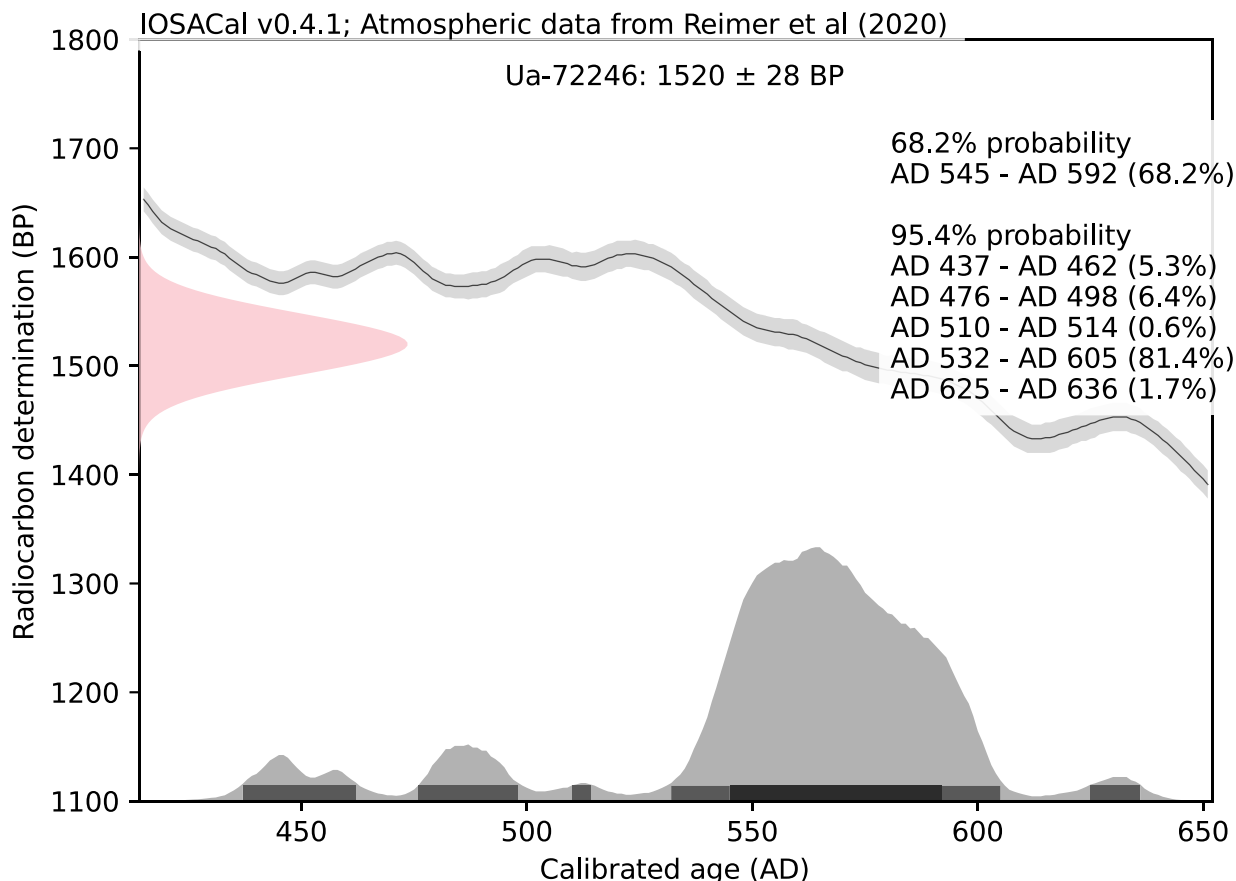
1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}_{\text{‰}}$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-72246	A165, PK182	-26,1	1 520 $\pm$ 28

Kalibreringskurvor

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2021:57

